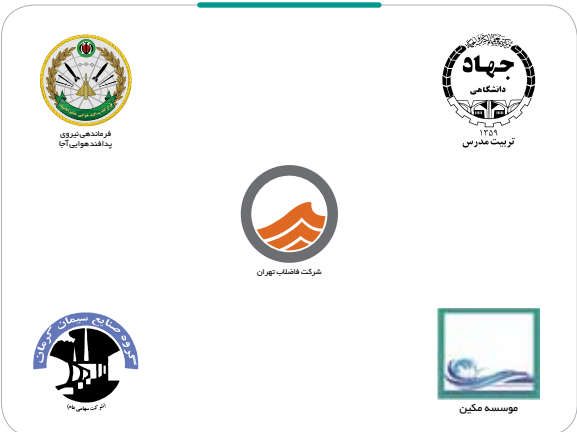

روزنامه مناقصه مزایده

آغاز تحقیق و تفحص از وزارت کشاورزی

صفحه ۱

تضعیف تولید خودرو با سیاست های جدید تعرفه ای دولت

صفحه ۵

جهش اقتصادی صنایع کوچک در گروهی تأمین ۳ همت سرمایه

صفحه ۶

کاهش ۴/۸ درصدی ارزش بورس ها در تیر

صفحه ۷

افزایش ۴ هزار مگاواتی تولید برق کشور طی یک سال

صفحه ۸

قراردادهای هوشمند در مناقصات

چالش های پنهان فناوری که آینده خریدهای دولتی را متحول می کند!

صفحه ۳

چراپتانسیل علمی بالای هوش مصنوعی درایران به موفقیت تجاری نمی رسد؟!

سؤال روز

صفحه ۲

ایستادگی بر حریم تهران؛ از نان شب واجب ترا!

پایتخت بی سرو ته!

واقع موضوع حریم شهری به خصوص حریم شهر تهران نیز از جمله مسائلی است که باید خیلی زود به طور جدی دنبال شود و تا همین لحظه هم برای تعیین حریم پایتخت زمان زیادی را از دست داده ایم؛ بر همین اساس باید در قالب یک کمیته سبز حریمی برای محدوده خدماتی شهر مشخص کنیم و همچنین یک حریم کلی برای تهران در نظر بگیریم؛ حتی اگر در برخی از موارد لازم است که بخش هایی از محدوده شهری از شهر تهران جدا شود یا بخش هایی به آن اضافه شود.

وارد موضوع تحقیق و تفحص از وزارت جهاد کشاورزی شده ایم و تحقیق و تفحص از وزارت کشاورزی را با حاکمیت آرا تصویب کردیم و این اتهامات متعدد در این وزارتخانه دغدغه بسیاری از همکارانم در مجلس است. بیدگلی؛ با تأکید بر انحصار وادارات نهاده ها، گفت: همه می دانیم که وادارات کل نهاده های کشور در اختیار دولی سه نفر قرار گرفته، این افراد از طریق

کمیود آب و برق که بزرگ ترین مشکل این روزهای کشور است، در شهری همچون تهران بیداد می کند. پایتختی که دهه هاست ظرفیت جمعیت آن تکمیل است اما همچنان ساخت و ساز و تراکم فروشی در آن رواج دارد! شهرداری پایتخت برای اداره شهری به این بزرگی و پر جمعیت، بهترین راهکار را در تراکم فروشی می بیند، اما مسئله این است که هر ساخت و ساز در نهایت نیاز به آب، برق و گاز به عنوان ابتدایی ترین ابزارهای زندگی دارد. کافی است دوری به اطراف شهر تهران بزنید تا ببینید حجم ساخت و سازهای غیرقانونی چقدر زیاد است! در نهایت انسان یا پرداخت پول و با استفاده از قانون، می توانند بنای خود را حفظ کنند! تهران را اگر از بالای شهر نگاه کنید، اصلاً حریمش مشخص نیست؛ تا چشم می بیند خانه است و خانه است و خانه. در چنین شرایطی تعیین حریم پایتخت این روزها از نان شب هم واجب تر است. مسعود یزیشکیان؛ رئیس جمهور، بارها بر این نکته تأکید کرده و خواستار عدم تراکم فروشی و تعیین حریم پایتخت شده است. بی گمان بی سرو ته بودن پایتخت از اصلی ترین دلایل کمیود آب و برق در شرایط کنونی است و این رویه باید هر چه سریعتر پایان پذیرد. در

میترا براتی

مناقصه

آغاز تحقیق و تفحص از وزارت کشاورزی

وزارتخانه نشد. هدف از تحقیق و تفحص شفافیت با ایجاد فضای رقابتی است. باید معاونت بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی را به شکلی مدیریت کنیم که وادارات در انحصار تنها چند نفر خاص نباشند. ورود تنها شرکت معلوم الحال به وادارات سیاست اشتباهی است با هدف شناسایی نقاط مفسد خیز طرح تحقیق و تفحص را کلید زدیم.

شرکت هایی خود که با عناوین مختلف ثبت شده اند، انحصاری در وادارات ایجاد کرده اند. البته آقای قزلباش نوری؛ درباره لایق با جمعیت خومه و شهرهای چسبیده به تهران حدود چهار برابری شده است و خیلی شیک و مجلسی، اساساً آن سقف پیش بینی شده به رسمیت شناخته نشده است و سال ها پیش تخت گاز از کنارش رد شده ایم و حالا هم که به تراکم حدود ۱۰۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع رسیده ایم (منبع جناب ویکی پدیا) گوگل جان) عین خیال مان نیست و بی کله تر از این حرف ها هستیم که ترمزدستی را کشیده تر به شهر و دیار و طبیعت و خودمان رحم کنیم!

طبق فرمایش گوگل جان، این ناترازی تراکمی، نسبت به دیگر کلاتشهرها، لافل ۱۰ برابر است، به خودی خود نشان می دهد که ما فصل می توانیم را خوب صرف کرده ایم و وقتی تصمیم گرفته ایم در ناترازی رکورددار به غایت هنرمند و با کفایت هستیم، آن طور که دیگر شهرهای متراکم کشور را هم با فاصله زیاد پشت سر گذاشته و فکر می کنیم در بین شهرهای مختلف دنیا در بین آن بالایی ها قرار دارد و اگر حمل بر خودستایی نباشد، می توانیم خودمان را بین پنج شهر متراکم قرار دهیم و کسی هم معترض نشود! گفته می شود که طبق آنچه پیش بینی

شده بود، تهران خانه پرش باید چهار میلیون و خرده ای جمعیت داشته باشد، حالا این رقم لافل با جمعیت خومه و شهرهای چسبیده به تهران حدود چهار برابری شده است و خیلی شیک و مجلسی، اساساً آن سقف پیش بینی شده به رسمیت شناخته نشده است و سال ها پیش تخت گاز از کنارش رد شده ایم و حالا هم که به تراکم حدود ۱۰۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع رسیده ایم (منبع جناب ویکی پدیا) گوگل جان) عین خیال مان نیست و بی کله تر از این حرف ها هستیم که ترمزدستی را کشیده تر به شهر و دیار و طبیعت و خودمان رحم کنیم!

حالا اینکه در رسیدن به این شرایط عجیب و غریب، چند مدیر و مسئول مقصر

هستند و چرا و چطور کار به اینجا کشیده شده است و آیا قراری بر این هست که غریزانی که ترک فعل کرده و در رسیدن به این اوج، سهمی داشته و گوشه کار را گرفته اند، حساب پس داده و یا نفرده اند شوند، یا مثل خیلی از کم و کسری و مسائل و مشکلات دیگر هیچ کسی آن را گردن نمی گیرند و اساساً قرار نیست هم گردن گیر کسی هم شود!

به هر حال تراکم جمعیتی شهر تهران و ایضا جمعیتش خیلی وقت است که جای نفس کشیدن برای هیچکس نگذاشته و حالا که عجلالتا مقصریابی تعطیل است، لافل به فکر درمان و حل و فصل باشیم که دیروز هم دیر بود چه رسد به فردا!

هوشنگ خان

حرف های خودی و بی خودی

ناترازی تراکمی!

قبل از هر چیز، عرض کنم که امروز اصلاً قصد ندارم در مورد ناترازی و ورشکستگی آبی و برقی و گازی و بنزینی و هوایی و بودجه ای و فس علیهذا صحبت کنم، یعنی حوصله اش را هم ندارم، آنقدر گفته ایم و گفته اند که بعید می دانم حرف جدیدی مانده باشد و ایضا بعیدتر می دانم اثر و نتیجه ای هم داشته باشد!..

به طور کلی ناترازی تراکمی، آنقدرها که به نظر می رسد با تراکم ناترازی مرتبط و

یادداشت طنز

ویژه شرایط عمومی پیمان (نشریه ۴۳۱۱)

خرید اشتراک ویژه در سایت Qanoonnameh.ir

می توانید با خرید نسخه کاغذی نسخه الکترونیکی را رایگان دریافت کنید

شما به راحتی می توانید در این نشریات موضوعات مورد نظر خود را جستجو کنید

قراردادهای هوشمند در مناقصات

قسمت اول

چالش‌های پنهان فناوری که آینده خریدهای دولتی را متحول می‌کند!

دکتر سید احسان حسینی | مناقصه | کارشناس حقوقی

در چند دهه اخیر، فناوری‌های نوین با سرعتی بی‌سابقه ساختارهای سنتی تعاملات اقتصادی و حقوقی را متحول کرده‌اند. یکی از مهم‌ترین این تحولات، ظهور قراردادهای هوشمند (Smart Contracts) است؛ قراردادهایی که بر پایه کدهای برنامه‌نویسی و فناوری بلاک‌چین (Blockchain)، بدون نیاز به واسطه یا دخالت انسانی، تعهدات طرفین را به‌صورت خودکار اجرا می‌کنند. این فناوری نوظهور، علاوه بر افزایش سرعت و دقت اجرای تعهدات، قابلیت‌های منحصر به فردی در زمینه شفافیت، امنیت اطلاعات و تغییرناپذیری (immutability) تعهدات ایجاد می‌نماید.

در این چارچوب، حوزه مناقصات عمومی که به‌واسطه اهمیت و حساسیت‌های حقوقی همواره بر مبنای شفافیت، رقابت سالم و قانون‌مداری استوار بوده است، وارد مرحله‌ای جدید از تحول فناورانه می‌شود. مناقصات الکترونیکی (E-Tendering) و قراردادهای هوشمند، ضمن تسهیل و تسریع فرآیندهای پیچیده مناقصه، می‌توانند نقشی کلیدی در کاهش فساد، خطاهای انسانی و افزایش کارآمدی ایفا کنند.

با این حال، پذیرش و پیاده‌سازی این فناوری در ساختار حقوقی موجود، مجموعه‌ای از چالش‌های حقوقی بنیادین را پیش‌روی نظام حقوقی ایران قرار داده است. از جمله مهم‌ترین این چالش‌ها می‌توان به مسئله اعتبار حقوقی امضای دیجیتال (Digital Signature Validity)، اثبات محتوای قرارداد مبتنی بر کد در مراجع قضایی و تعیین مرجع صالح حل اختلاف (Dispute Resolution Authority) اشاره کرد. همچنین، قوانین فعلی در حوزه مناقصات، حقوق مدنی و تجارت الکترونیکی، به‌طور مستقیم و صریح به قراردادهای خوداجرا نپرداخته و این موضوع موجب ایجاد فضای قانونی مبهم و ناگافی شده است.

در فضای سنتی مناقصات و قراردادهای خرید دولتی، فرآیند اجرای تعهدات معمولاً به واسطه دخالت انسانی و بررسی‌های مکرر صورت می‌گیرد. برای نمونه، سازمانی که قصد خرید تجهیزات اداری از طریق مناقصه را دارد، پس از انتخاب پیمانکار برنده، قراردادی مکتوب بین طرفین تنظیم و امضاء می‌شود. در این قرارداد، بندهای مربوط به کیفیت، زمان تحویل، نحوه پرداخت و مسئولیت‌های طرفین به‌صورت دقیق درج می‌شود. پس از امضای قرارداد، کارفرما موظف است در هر مرحله، صحت انجام تعهدات پیمانکار را بررسی و در صورت تأیید، پرداخت‌ها را انجام دهد. این فرآیند علاوه بر زمان‌بر بودن، امکان بروز خطاهای انسانی، تأخیر در پرداخت‌ها و حتی زمینه‌ساز فساد یا سوءاستفاده از انیز فراهم می‌کند.

در مقابل، قراردادهای هوشمند، بر پایه فناوری بلاک‌چین و برنامه‌نویسی کدهای خوداجرا طراحی شده‌اند که امکان اتوماتیک کردن این فرآیندها را فراهم می‌آورد. در مثال یاد شده، شروط قرارداد به صورت کدهایی در بستری غیرمتمرکز و غیرقابل تغییر ثبت می‌شوند. برای مثال، شرطی تعیین می‌شود که «در صورت تحویل کالا در تاریخ مشخص و مطابق با مشخصات فنی مورد توافق، مبلغ قرارداد به‌صورت خودکار به حساب پیمانکار واریز شود». این شرط به صورت دقیق در قالب کدهای برنامه‌نویسی نوشته شده و پس از تأیید سیستم‌های هوشمند مرتبط (مثلاً سامانه‌های دیجیتال مدیریت انبار یا حسگرهای اینترنت اشیا)، پرداخت به صورت خودکار و بدون نیاز به هیچ دخالت انسانی انجام می‌پذیرد.

یکی از مزایای این نوع قراردادها، افزایش شفافیت است، چراکه تمام مراحل قرارداد به‌صورت شفاف و تغییرناپذیر در زنجیره بلاک‌چین ثبت شده و قابل

ردیابی است. همچنین، به دلیل خودکار بودن اجرا، احتمال خطاهای انسانی و تأخیر در پرداخت‌ها کاهش می‌یابد و زمینه‌های فساد نیز محدود می‌شود. علاوه بر این، از آنجا که قراردادهای هوشمند قابلیت اجرا بدون واسطه را دارند، هزینه‌های اجرایی و نظارتی نیز کاهش می‌یابد.

با این حال، این مدل قراردادها در کنار مزایای متعدد، چالش‌های حقوقی خاص خود را نیز به همراه دارند. به عنوان مثال، در صورت بروز اختلاف نظر در تفسیر کدهای برنامه‌نویسی یا اثبات اعتبار امضای دیجیتال، مراجع قضایی ممکن است دچار ابهام شوند. همچنین، تعیین مرجع صالح حل اختلاف و نحوه اصلاح یا فسخ قرارداد در شرایطی که کدها به صورت خودکار اجرا می‌شوند، مسائلی است که در قوانین فعلی به‌صورت جامع و روشن پیش‌بینی نشده است. بنابراین، علی‌رغم جذابیت‌های فنی و عملیاتی قراردادهای هوشمند، توجه به توسعه چارچوب‌های حقوقی متناسب با این فناوری ضروری به نظر می‌رسد.

لذا، تحلیل جایگاه حقوقی قراردادهای هوشمند در مناقصات الکترونیکی نه تنها ضرورتی انکارناپذیر برای تطبیق با تحولات جهانی است، بلکه گامی اساسی در جهت تضمین شفافیت، عدالت و کارآمدی در معاملات دولتی به شمار می‌آید. این مقاله با هدف بررسی دقیق ابعاد حقوقی این فناوری و ارائه راهکارهای توسعه چارچوب قانونی مرتبط، به تحلیل چالش‌ها و فرصت‌های قراردادهای خوداجرا می‌پردازد.

بخش اول:

قراردادهای هوشمند:

تعریف، ساختار و تفاوت با قراردادهای سنتی

قراردادهای هوشمند برنامه‌های نرم‌افزاری خوداجرای هستند که تعهدات و مفاد قرارداد را بر اساس کدهای برنامه‌نویسی از پیش تعیین‌شده به‌صورت خودکار و بدون نیاز به واسطه یا دخالت انسانی اجرا می‌کنند. این قراردادها معمولاً با سبستر فناوری بلاک‌چین اجرا می‌شوند تا امنیت، شفافیت و تغییرناپذیری اطلاعات قرارداد را تضمین کنند. قراردادهای هوشمند به معنای یک توافق دیجیتال است که با الگوریتم‌های دقیق مدیریت شده و پس از تحقق شرایط مشخص‌شده، اجرای تعهدات قرارداد به‌طور خودکار آغاز می‌شود. این مفهوم نخستین بار توسط نیک زابو (Nick Szabo) در اواخر دهه ۱۹۹۰ مطرح شد و امروزه به یکی از پایه‌های فناوری‌های نوین مالی و حقوقی تبدیل شده است.

در مقایسه با قراردادهای سنتی، قراردادهای هوشمند از چند جنبه تفاوت اساسی دارند. قراردادهای سنتی به صورت کتبی یا شفاهی تنظیم شده و برای اجرای تعهدات، به دخالت انسان، واسطه‌ها یا مراجع قضایی نیاز دارند. این روند گاه باعث بروز تأخیر، خطا و احتمال فساد می‌شود. اما قراردادهای هوشمند با اجرای خودکار تعهدات، حذف واسطه‌ها و کاهش خطاهای انسانی، سرعت و دقت فرآیندها را افزایش می‌دهند. همچنین، ضمانت اجرای قراردادهای سنتی وابسته به سازوکارهای حقوقی و قضایی است، در حالی که در قراردادهای هوشمند، ضمانت اجرا از طریق کدهای برنامه‌نویسی و فناوری بلاک‌چین تضمین می‌شود؛ به گونه‌ای که امکان تغییر یا نقض قرارداد به حداقل می‌رسد. مزایای برجسته قراردادهای هوشمند شامل سرعت بالای اجرای تعهدات، کاهش هزینه‌های مربوط به واسطه‌ها و مراجع قضایی، و تضمین امنیت و شفافیت در فرآیندهای قراردادی است. در مناقصات الکترونیکی، که فرآیندهایی پیچیده و حساس هستند، قراردادهای هوشمند می‌توانند نقش مؤثری ایفا کنند. برای نمونه، در یک مناقصه دولتی، قرارداد هوشمند می‌تواند طوری برنامه‌ریزی شود که پس از تحویل کالا یا خدمات مطابق مشخصات فنی، پرداخت به‌طور

خودکار و فوری انجام شود. این امر موجب کاهش تأخیر در پرداخت‌ها، افزایش اعتماد و کاهش ریسک فساد می‌شود. همچنین، اجرای خودکار تعهدات از بروز خطاهای انسانی جلوگیری کرده و فرآیند مناقصه را شفاف‌تر و کارآمدتر می‌سازد.

با وجود مزایا، چالش‌های حقوقی متعددی در خصوص قراردادهای هوشمند وجود دارد. این چالش‌ها شامل اعتبار حقوقی امضای دیجیتال، اثبات وقوع قرارداد در مراجع قضایی، مسئولیت ناشی از اشکالات برنامه‌نویسی، و تعیین مرجع صلاحیت‌دار در اختلافات است. بنابراین، نیاز به چارچوب‌های قانونی و مقرراتی دقیق و به‌روز برای پذیرش و کاربرد قراردادهای هوشمند، به ویژه در نظام‌های حقوقی مانند ایران، بیش از پیش احساس می‌شود.

بخش دوم:

جایگاه حقوقی قراردادهای هوشمند در نظام فعلی ایران

قراردادهای هوشمند با وجود نوآوری‌ها و مزایای فراوان، در نظام حقوقی ایران هنوز جایگاه روشنی ندارند و به‌طور صریح در قوانین فعلی پیش‌بینی نشده‌اند. قوانین مهمی مانند قانون مدنی، قانون برگزاری مناقصات، قانون تجارت الکترونیکی و آیین‌نامه‌های مرتبط، هیچ اشاره‌ای به این نوع قراردادها نکرده‌اند و اشکالی هم نمی‌توان بر آن گرفت، زیرا در زمان تصویب این قوانین هنوز اثری از این قراردادها

از منظر نهادی، سازوکارهای مناقصه در ایران با چالش‌های جدی مواجه‌اند که با ظهور قراردادهای هوشمند پیچیده‌تر شده‌اند. مراجع ذی‌صلاح مناقصه، از قبیل سازمان‌ها و کمیسیون‌های مربوطه، نیازمند آموزش‌های تخصصی برای فهم و مدیریت فرآیندهای مبتنی بر فناوری بلاک‌چین هستند. به علاوه، نهادهای قضایی و داوری باید بتوانند به صورت تخصصی و علمی، اختلافات ناشی از قراردادهای خوداجرا را تحلیل و حل و فصل کنند.

وجود نداشتن، یکی از مهم‌ترین مسائل حقوقی مربوط به قراردادهای هوشمند، اعتبار حقوقی امضای دیجیتال در فرآیند مناقصات است. در حالی که قانون تجارت الکترونیکی ایران امضای دیجیتال را به رسمیت شناخته است، اما مشخص نبودن جایگاه این امضاء در قراردادهای خوداجرای مبتنی بر کدهای برنامه‌نویسی، ابهاماتی در پذیرش آن در مراجع قضایی و اداری ایجاد کرده است. به علاوه، در مناقصات که فرآیندی حساس و رسمی است، پذیرش امضای دیجیتال به عنوان جایگزینی برای امضای سنتی نیازمند شفاف‌سازی قانونی و رویه‌های قضایی روشن است.

مسئله دیگر، نحوه اثبات تعهدات و اجرای قرارداد هوشمند در دادگاه‌هاست. از منظر حقوقی، قراردادهای سنتی به واسطه اسناد کتبی یا امضاهای معتبر قابل استناد هستند، اما قراردادهای هوشمند با ماهیت برنامه‌نویسی و خوداجرا، پرسش‌هایی درباره اعتبار کدهای برنامه‌نویسی به عنوان دلیل قانونی ایجاد

می‌کنند. آیا کد برنامه‌نویسی به عنوان قرارداد قابل قبول است یا باید به عنوان یک سند فنی در کنار قرارداد حقوقی تفسیر شود؟ این موضوع هنوز در رویه قضایی ایران پاسخ روشنی ندارد و می‌تواند محل اختلاف و تردید باشد.

یکی از چالش‌های اساسی، تعیین مرجع حل اختلاف در صورت بروز اختلاف در اجرای قراردادهای هوشمند است. با توجه به ماهیت خوداجرای این قراردادها، سؤال این است که در صورت بروز اشکال یا سوء تفاهم، آیا مرجع تصمیم‌گیری باید انسان (دادگاه یا داوری) باشد یا کد برنامه‌نویسی؟ پاسخ به این سؤال، ارتباط مستقیم با اصول لزوم و اختیار در اجرای قرارداد دارد که در حقوق ایران از اهمیت بالایی برخوردارند. قراردادهای هوشمند ممکن است برخلاف اصل اختیار، اجرای خودکار و غیرقابل تغییر داشته باشند که این موضوع با قواعد سنتی حقوق قراردادها تعارض ایجاد می‌کند.

از لحاظ تطبیقی، بررسی قوانین مربوط به مناقصات در ایران نشان می‌دهد که قانون برگزاری مناقصات و آیین‌نامه‌های مرتبط، فاقد مقررات صریح در خصوص قراردادهای هوشمند است و تنها در چارچوب کلی قراردادهای الکترونیکی قابل تفسیر می‌باشند. این خلأ قانونی، ضرورت اصلاح قوانین و تدوین مقررات جدید متناسب با فناوری‌های نوین را بیش از پیش مطرح می‌کند تا امکان استفاده از قراردادهای هوشمند در مناقصات به‌طور قانونی و مطمئن فراهم شود.

با تحلیل وضعیت موجود در نظام حقوقی ایران، روشن است که عدم پیش‌بینی صریح قراردادهای هوشمند در قوانین فعلی، فضای حقوقی نواضع و چالش‌برانگیزی ایجاد کرده است. از یکسو، این خلأ قانونی مانع از پذیرش گسترده و کاربرد عملی قراردادهای هوشمند در مناقصات و سایر قراردادهای الکترونیکی می‌شود و از سوی دیگر، زمینه بروز اختلافات حقوقی و سردرگمی مراجع قضایی و طرفین قرارداد را فراهم می‌آورد. در واقع، قراردادهای هوشمند با ماهیت فناورانه و خوداجرا، چارچوب حقوقی سنتی را به چالش می‌کشند و تطبیق آن‌ها با اصول حقوقی موجود نیازمند بازنگری و نوآوری در مقررات است.

یکی از مهم‌ترین مسائل تحلیلی در این زمینه، تعارض احتمالی قراردادهای هوشمند با اصل اختیار در قراردادهای است. قراردادهای هوشمند که به صورت خودکار اجرا می‌شوند، ممکن است امکان توقف یا اصلاح اجرای تعهدات را از طرفین سلب کنند؛ امری که در حقوق ایران، برخلاف اصول اساسی قراردادها محسوب می‌شود. بنابراین، تنظیم قوانین جدید باید تعادل مناسب بین تضمین اجرای خودکار و حفظ حقوق و آزادی‌های طرفین قرارداد را برقرار سازد. همچنین، چالش تعیین مرجع حل اختلاف در قراردادهای هوشمند نیازمند پاسخ‌های حقوقی نوآورانه است. یکی از راهکارهای پیشنهادی در جهان، ترکیب سیستم‌های قضایی سنتی با فناوری‌های داوری الکترونیکی و هوشمند است تا با استفاده از هوشمند به شکلی سریع، کم‌هزینه و تخصصی حل و فصل شود. از این رو، نظام حقوقی ایران نیز می‌تواند با بهره‌گیری از تجارب بین‌المللی و پیشرفت‌های فناوری، زیرساخت‌های لازم برای حمایت از قراردادهای هوشمند و سازوکارهای حل اختلاف مرتبط را فراهم آورد. در نهایت، ضرورت وجود قوانین جامع و مشخص برای قراردادهای هوشمند نه تنها از منظر حقوقی، بلکه از حیث تضمین امنیت سرمایه‌گذاری، اعتماد به فناوری‌های نوین و ارتقای کارآمدی نظام مناقصات و قراردادهای بسیاری حیاتی است. این امر مستلزم همکاری مستمر میان حقوقدانان، برنامه‌نویسان، سیاست‌گذاران و فعالان حوزه فناوری اطلاعات است تا

با تدوین چارچوب‌های قانونی دقیق و منطبق با فناوری روز، بستر مناسبی برای رشد و توسعه قراردادهای هوشمند فراهم گردد.

بخش سوم:

چالش‌های حقوقی و نهادی قراردادهای هوشمند در مناقصات الکترونیکی ایران

مناقصات به عنوان یکی از ابزارهای اصلی مدیریت قراردادهای دولتی و عمومی، از اهمیت بالایی در تضمین شفافیت، عدالت و رقابت سالم برخوردارند. در سال‌های اخیر، با ورود فناوری‌های نوین همچون قراردادهای هوشمند، ساختارهای سنتی این فرآیندها در حال دگرگونی بوده‌اند. قراردادهای هوشمند، به واسطه قابلیت خوداجرا بودن و عدم نیاز به واسطه، وعده افزایش کارآمدی و کاهش فساد در مناقصات را داده‌اند؛ اما بستر حقوقی و نهادی موجود در ایران هنوز آماده پذیرش و تطبیق با این فناوری نوین نیست.

یکی از بنیادی‌ترین چالش‌ها در حوزه مناقصات الکترونیکی ایران، نبود تعریف حقوقی دقیق و پذیرش رسمی قراردادهای هوشمند است. قوانین مناقصات، مصوب دهه‌های گذشته، اساساً بر مبنای قراردادهای مکتوب و امضای فیزیکی تنظیم شده‌اند و جایگاهی برای قراردادهایی که بر بستر کدهای برنامه‌نویسی و فناوری بلاک‌چین اجرا می‌شوند، قائل نشده‌اند. این فقدان، در عمل باعث شده که وقتی طرفین مناقصه قراردادی هوشمند تنظیم می‌کنند، در صورت بروز اختلاف، مراجع قضایی و داوری با سردرگمی و تردید نسبت به اعتبار این قراردادها مواجه شوند.

در مناقصات، اعتبار امضای دیجیتال یکی از موضوعات کلیدی است. در حالی که فناوری بلاک‌چین و قراردادهای هوشمند این امکان را فراهم می‌کنند که امضاهای دیجیتال قابل اطمینان‌تر و تغییرناپذیر باشند، اما قوانین فعلی ایران هنوز به‌طور شفاف و جامع به این موضوع نپرداخته‌اند. از سوی دیگر، تضمین اثبات محتوا و زمان دقیق اجرای تعهدات در قراردادهای هوشمند، موضوعی است که مراجع قضایی باید به آن اشراف پیدا کنند، اما این دانش و تجربه هنوز در نظام حقوقی کشور به صورت محدود وجود دارد.

از منظر نهادی، سازوکارهای مناقصه در ایران با چالش‌های جدی مواجه‌اند که با ظهور قراردادهای هوشمند پیچیده‌تر شده‌اند. مراجع ذی‌صلاح مناقصه، از قبیل سازمان‌ها و کمیسیون‌های مربوطه، نیازمند آموزش‌های تخصصی برای فهم و مدیریت فرآیندهای مبتنی بر فناوری بلاک‌چین هستند. به علاوه، نهادهای قضایی و داوری باید بتوانند به صورت تخصصی و علمی، اختلافات ناشی از قراردادهای خوداجرا را تحلیل و حل و فصل کنند. فقدان دستورالعمل‌های روشن و رویه‌های قضایی مشخص برای رسیدگی به چنین قراردادهایی، خود عامل افزایش ریسک و بی‌اعتمادی در فرآیند مناقصات است. یکی دیگر از مهم‌ترین مسائل حقوقی در مناقصات الکترونیکی، موضوع تعیین مرجع صالح حل اختلاف است. ماهیت غیرمتمرکز قراردادهای هوشمند و ثبت تراکنش‌ها در بلاک‌چین، باعث شده است که مرجعیت قضایی سنتی ایران در برخورد با این قراردادها به چالش کشیده شود. سؤالات مهمی مطرح می‌شود: مثلاً آیا دادگاه‌های عمومی صلاحیت رسیدگی به اختلافات قراردادهای هوشمند را دارند یا باید نهادهای تخصصی یا داوری‌های فناورانه شکل بگیرند؟ پاسخ به این سؤال‌ها مستلزم بازنگری در نظام حقوقی و نهادی کشور است.

یادآوری آگهی‌های دیهاری و روستای مرجان آباد

فانکوره

فانکوره ۴۸۵۹۹ روزنامه ۴۲۷۲ تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

فانکوره ۴۸۵۹۹ روزنامه ۴۲۷۲ تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

فانکوره ۴۸۶۹۸ روزنامه ۴۲۷۲ تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۳

فانکوره ۴۸۶۹۷ روزنامه ۴۲۷۲ تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۳

 ahllekh